

ทับหลังรูปพระกฤษณะปราบนาคกาลิยะ

นาคกาลิยะได้คายพิษลงในแม่น้ำ จนทำให้น้ำเป็นพิษ ชาวเมืองเดือดร้อน พระกฤษณะจึงเสด็จไปปราบ ทับหลัง ๓ ชิ้นที่ปราสาทเมืองต่ำเป็นภาพเล่าเรื่องเหตุการณ์ตอนนี้ กล่าวคือ สลักรูปพระกฤษณะประทับท่ามกลางนาคกาลิยะ ๗ เศียร โดยใช้มือและเท้าต่อสู้จนนาคกาลิยะพ่ายแพ้ รูปแบบศิลปะขอมแบบบาปวน

เวลาทำการ

เปิดตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐-๑๘.๐๐ น.

ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชม

ชาวไทย	บัตรราคา	๑๐	บาท
ชาวต่างประเทศ	บัตรราคา	๓๐	บาท

ติดต่อ : อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ตู้ ปณ.๓
ปท.นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๑๐
โทร/โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๑๗๔๖

ออกแบบและพิมพ์ที่ : โรงพิมพ์วินัย ๙๖/๕-๖ ถ.นิวาศ ต.ในเมือง
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐ โทร./แฟกซ์ ๐ ๔๔๖๑ ๑๗๕๒

ปราสาทเมืองต่ำ
จังหวัดบุรีรัมย์

ปราสาทเมืองต่ำ

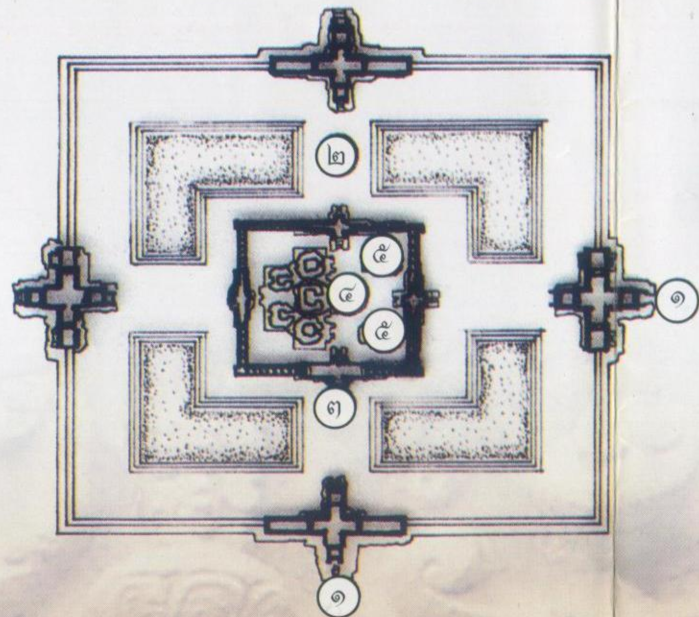
ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

ปราสาทเมืองต่ำ ตั้งอยู่ที่ ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากปราสาทพนมรุ้งมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ ๘ กิโลเมตร

ปราสาทเมืองต่ำ เป็นศาสนสถานที่สร้างตามคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู สันนิษฐานว่าคงสร้างขึ้นเพื่อถวายพระศิวะ มีลักษณะเป็นศาสนสถานประจำเมืองหรือประจำชุมชน

จากการศึกษาทางโบราณคดีพบว่า มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโบราณในละแวกนี้เป็นชุมชนขนาดใหญ่หลายชุมชน เช่น ชุมชนบ้านโคกเมือง โคกยายคาน โคกสลองตอง เป็นต้น โบราณวัตถุที่ขุดพบได้แก่เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ภาชนะดินเผาเนื้อดิน เครื่องถ้วยชามเคลือบสีน้ำตาลและเคลือบสีเขียว เป็นจำนวนมาก หลักฐานเหล่านี้แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่มีอายุใกล้เคียงกับการสร้างปราสาท ซึ่งเป็นอิทธิพลศิลปะขอมแบบคลัง และแบบบาปวน กำหนดอายุประมาณครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ ๑๖ หรือราว ๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว

ตำแหน่งที่ตั้งของปราสาทเมืองต่ำ อยู่บนเส้นทางอารยธรรมขอมจากเมืองพระนครในประเทศกัมพูชาขึ้นสู่ทางเหนือผ่านเทือกเขาพนมดงรัก ผ่านกลุ่มปราสาทตาเมือน จังหวัดสุรินทร์ ผ่านปราสาทเมืองต่ำสู่ปราสาทพนมรุ้ง ไปยังปราสาทพิมาย จังหวัดนครราชสีมา อาจกล่าวได้ว่าชุมชนโบราณที่ปราสาทเมืองต่ำมีความสัมพันธ์กับชุมชนโบราณใกล้เคียง บนเส้นทางอารยธรรมขอมจากเมืองพระนคร สู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

การอนุรักษ์

เดิม
สันนิษฐานว่
เข้ามาตั้งถิ่น
เทียบกับปรา
๒๕๓๐-๒๕
บูรณะปราส
ศิลปากรได้
สยามบรมรา
เมืองต่ำอย่าง
เนื่องในมหา
สมบัติครบ
สมเด็จพระเจ้

การอนุรักษ์

เดิมปราสาทเมืองต่ำถูกทิ้งให้รกร้าง ชื่อ "เมืองต่ำ" สันนิษฐานว่า เป็นการกำหนดเรียกของชาวบ้านที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในละแวกนี้ภายหลัง และคงเรียกเปรียบเทียบกับปราสาทพนมรุ้งที่อยู่บนยอดเขา ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๙ กรมศิลปากรดำเนินการขุดแต่งและบูรณะปราสาทเมืองต่ำ ด้วยวิธีอนัสติโลซีสและกรมศิลปากรได้กราบทูลเชิญ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดปราสาทเมืองต่ำอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เนื่องในมหามงคลสมัยแห่งปีกาญจนาภิเษก ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๙ แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

๑

๑. กำแพงแก้วและซุ้มประตู
๒. ลานปราสาทและสระน้ำ
๓. ระเบียงคดและซุ้มประตู
๔. กลุ่มปราสาทอิฐ
๕. บรรณาลัย

ศิลปะและสถาปัตยกรรม

ปราสาทเมืองต่ำ มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด ๑๒๐ x ๑๒๗ เมตร ก่อด้วยอิฐ หินทราย และศิลาแลง หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ประกอบด้วยอาคารสถาปัตยกรรมต่างๆ คือ

กำแพงแก้วและซุ้มประตู (หมายเลข ๑) กำแพงแก้วก่อด้วยศิลาแลง มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า บนสันกำแพงประดับด้วยบราลี กึ่งกลางกำแพงแก้วมีซุ้มประตูหรือโคปุระขนาดใหญ่ ก่อด้วยหินทราย บริเวณห้องกลางมีลวดลายแกะสลักรูปดอกบัว ๘ กลีบ อาจหมายถึงการจำลองผังของจักรวาล อันประกอบด้วยทิศสำคัญ ๘ ทิศ หรืออาจบ่งบอกถึงความบริสุทธิ์ ความเป็นสิริมงคล

ลานปราสาทและสระน้ำ (หมายเลข ๒) อยู่ระหว่างระเบียงคดกับกำแพงแก้ว มีสระน้ำเป็นรูปหักมุมตามแนวของกำแพง ที่ว่างระหว่างสระน้ำเป็นทางเดินในแนวตรงกับซุ้มประตูระเบียงคดและซุ้มประตูกำแพงแก้ว สระทั้งสี่กรุด้วยก้อนศิลาแลงเรียงเป็นขั้นบันไดลงไปถึงก้นสระ ขอบบนสุดสลักเป็นลำตัวพญานาคหินทรายทอดตัวไปตามแนวขอบสระ ชูคอแผ่พังพานที่มุมสระ พญานาคมี ๕ เศียร เศียรของพญานาคมีลักษณะเกลี้ยงๆ ไม่มีรัศมีหรือเครื่องประดับศีรษะ รูปแบบศิลปะขอมแบบบาปวน อายุประมาณครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ ๑๖

สระน้ำทั้ง ๔ อาจมีความสัมพันธ์กับข้อความในจารึกที่เสาประดับกรอบประตูชั้นในของซุ้มประตูกำแพงแก้วด้านทิศตะวันออก อ่านและแปลว่า *สายน้ำเป็นเครื่องรักษาเทวสถาน*

ระเบียงคดและซุ้มประตู (หมายเลข ๓) ระเบียงคดเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีลักษณะเป็นห้องแคบๆ ยาวๆ ล้อมรอบกลุ่มปราสาทอิฐและบรรณาลัย มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยหินทราย กว้างประมาณ ๒ เมตรต่อกันโดยรอบ แต่ไม่สามารถเดินทะลุถึงกันตลอด พื้นระเบียงคดปูด้วยศิลาแลง

กึ่งกลางระเบียงคดแต่ละด้านมีซุ้มประตูหรือโคปุระขนาดใหญ่ ก่อด้วยหินทราย มีแผนผังเป็นรูปกากบาท ตรงกลางห้องมีประตูเข้า–ออก อยู่ในแนวตรงกันกับซุ้มประตูกำแพงแก้ว ห้องด้านข้างระเบียงคดทำเป็นหน้าต่างประดับด้วยลูกมะหวด

กลุ่มปราสาทอิฐ (หมายเลข ๔) เป็นอาคารสำคัญที่สุด สร้างอยู่ตรงกลางของแผนผัง ใช้เป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพ และประกอบพิธีบวงสรวงเทพเจ้า ประกอบด้วยปราสาทอิฐ ๕ องค์ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกัน องค์ปราสาทก่อด้วยอิฐเรียงเป็น ๒ แถว แถวหน้า ๓ องค์ และแถวหลัง ๒ องค์ กลุ่มปราสาทอิฐ ๕ องค์นี้ แสดงสัญลักษณ์แทนเขาพระสุเมรุ ศูนย์กลางจักรวาล

ปราสาทประธาน ตั้งอยู่ตรงกลางของแถวหน้ามีขนาดใหญ่กว่าปราสาทบริวาร หักพังเหลือเพียงฐาน รูปแบบโดยรวมเหมือนกับปราสาทบริวาร จะต่างกันบ้างคือปราสาทประธานมีมุขด้านหน้า จากการขุดแต่งพบว่าเดิมปราสาททั้งหลังประดับตกแต่งผนังด้วยปูนปั้น สาเหตุที่ปราสาทพังลงมา เนื่องจากไม่สามารถรองรับน้ำหนักเครื่องบนยอดปราสาท ทำให้ฐานทรุดตัวในลักษณะจมลง

ปราสาทประธานนี้ น่าจะเป็นที่ประดิษฐานศิวลึงค์ ซึ่งพบขณะขุดแต่งโบราณสถาน จึงสันนิษฐานว่า เทวสถานแห่งนี้ สร้างขึ้นเนื่องในศาสนาฮินดูลัทธิไศวนิกาย และคงมีการนับถือเทพเจ้าองค์อื่นๆ ควบคู่ไปด้วย เช่น พระนารายณ์ พระอินทร์ และพระคเณศ เป็นต้น

ปราสาทบริวาร มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีประตูทางเข้า – ออกด้านทิศตะวันออกทางเดียว เหนือกรอบประตูเป็นทับหลังแกะสลักลวดลาย ส่วนผนังด้านอื่นก่อทึบเป็นประตูหลอก ทำเป็นรูปบานประตูสองบานปิดเข้าหากัน มีอกเลาอยู่ตรงกลางเลียนแบบบานประตูไม้

เหนือเรือนธาตุเป็นชั้นหลังคาหรือส่วนยอดซ้อนลดหลั่นกันขึ้นไป รวม ๕ ชั้น แต่พังทลายเหลือเพียง ๒ ชั้น ยอดบนสุดของปราสาทแต่ละหลังประดับด้วยบัวยอดแกะสลักเป็นรูปกลีบบัวทำด้วยหินทราย ชั้นแรกเป็นรูปกลีบบัวบาน ตรงกลางเป็นรูปกลีบบัวซ้อนกันขึ้นไป ๒ ชั้นโดยแต่เดิมคงมีนภศูลสำริดปักอยู่ยอดบนสุด

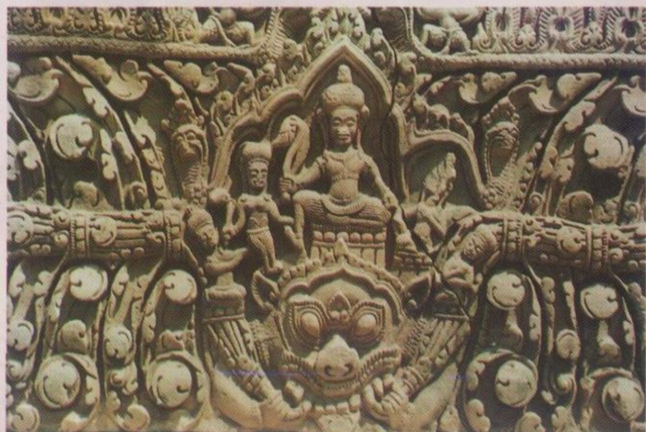
บรรณาลัย (หมายเลข ๕) หมายถึง หอเก็บรักษาคัมภีร์ หรือหนังสือสำคัญทางศาสนา อาจใช้เป็นสถานที่ประดิษฐานรูปเคารพทางศาสนาด้วย อาคาร ๒ หลังสร้างด้วยอิฐบนฐานศิลาแลง มีผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตั้งอยู่ด้านหน้ากลุ่มปราสาทอิฐ หันหน้าเข้าหาปราสาทประธาน น่าจะเป็นบรรณาลัยของปราสาทเมืองต่ำ

บาราย (ทะเลเมืองต่ำ) ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของปราสาทเมืองต่ำ ลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ชาวบ้านเรียกว่า"ทะเลเมืองต่ำ" มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามแนวทิศเหนือ–ใต้ ขนาดกว้าง x ยาว ประมาณ ๕๑๐ x ๑,๐๕๐ เมตร ลึกประมาณ ๓ เมตร ขอบสระก่อด้วยศิลาแลง กึ่งกลางขอบสระด้านทิศตะวันออก–ตะวันตก มีท่าน้ำก่อด้วยศิลาแลง มีบันไดทางลงประมาณ ๕ ขั้น บารายเป็นสัญลักษณ์ทางศาสนาหมายถึงมหาสมุทรของจักรวาลที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุและยังเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงชุมชนในสมัยโบราณอีกด้วย

ประติมานวิทยา

ประติมานวิทยาที่สำคัญของปราสาทเมืองต่ำ เป็นภาพจำหลักปรากฏที่ทับหลังและหน้าบัน นอกจากนี้ยังพบประติมากรรมลอยตัว ได้แก่ ศิวลึงค์ พระคเณศ ทวารบาล และรูปเทวสตรี ที่สำคัญได้แก่

ทับหลังพิธีสยุมพรพระศิวะและพระนางปารพตี

ทับหลังชิ้นนี้สันนิษฐานว่า เดิมอยู่ที่มุขมณฑปปราสาทประธาน จำหลักภาพซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นเหตุการณ์ตอนที่ท้าวหิมวันต์ (หิมาลัย) ถวายนางปารพตี (อุมา) พระธิดาแด่พระศิวะ พระศิวะประทับนั่งท่าลลิตาสนะ (นั่งห้อยพระบาทขวา ขาซ้ายงอพับไว้) บนบัลลังก์เหนือหน้ากาล พระหัตถ์ขวาถือดอกบัว ด้านขวามีท้าวหิมวันต์กำลังถวายนางปารพตี พระหัตถ์ซ้ายของนางจับท่อนพระบาทขวาของพระศิวะ รูปแบบศิลปะขอมแบบบาปวน ราวครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ ๑๖

ทับหลังรูปอุมามเหศวร

ทับหลังของปราสาทบริวารแถวหน้า องค์ด้านทิศเหนือจำหลักภาพพระศิวะปางอุมามเหศวร พระศิวะประทับนั่งในท่ามหาราชลีลาบนหลังโคนนทิ พระหัตถ์ขวาถือตรีศูล พระหัตถ์ซ้ายตระกองกอดพระอุมามเหสี ใต้โคนนทิมีหน้ากาลใช้มือทั้งสองจับสิงห์ข้างละตัวคายท่อนพวงมาลัยออกมา รูปแบบศิลปะขอมแบบบาปวน

ทับหลังรูปพระกฤษณะยกเขาโควรรธนะ

ทับหลังของปราสาทบริวารแถวหลัง องค์ด้านทิศเหนือจำหลักภาพพระกฤษณะประทับอยู่ท่ามกลางเหล่าผู้เลี้ยงโคและโค พระกฤษณะเป็นอวตารปางหนึ่งของพระนารายณ์ พระกฤษณะได้สั่งให้คนเลี้ยงโคระงับพิธีบูชาพระอินทร์ ฝ่ายพระอินทร์ทรงพิโรธจึงบันดาลให้พายุกรวดทรายตกลงมาใส่หมู่บ้านคนเลี้ยงโคพระกฤษณะจึงยกเขาโควรรธนะขึ้นป้องกันพายุกรวดทรายปกป้องเหล่าคนเลี้ยงโค

Krishna Fighting Naga Kaliya Lintel

This lintel depicts Krishna conquering the Naga Kaliya had put poison in the river used by Krishna's people. There are 3 lintels of Prasat Muang Tam are carved with this scene.

Operating hours

open : 7.00 a.m. - 6.00 p.m.

Admission fee : 30 Baht

Phnom Rung Historical Park

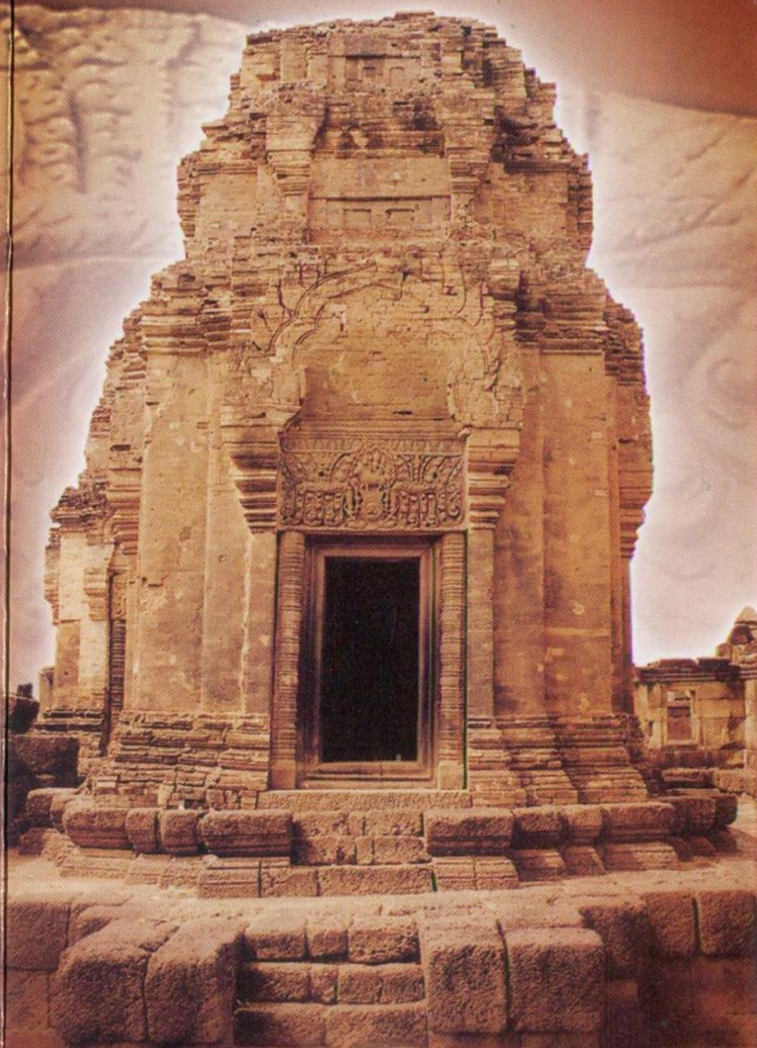
PO box 3, Nang Rong Post Office,

Nang Rong District, Buriram Province. 31110

Tel. 0-4478-2715 Fax: 0-4478-2717

Printed and designed by Vinaiprinting Buriram.

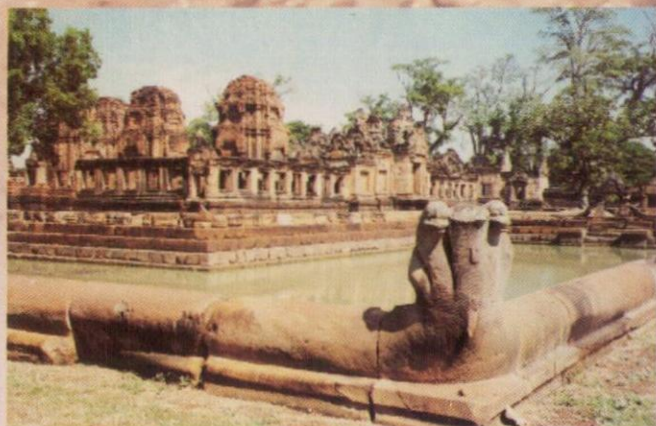
Tel/Fax 0-4461-1392

PRASAT MUANG TAM

BURIRAM

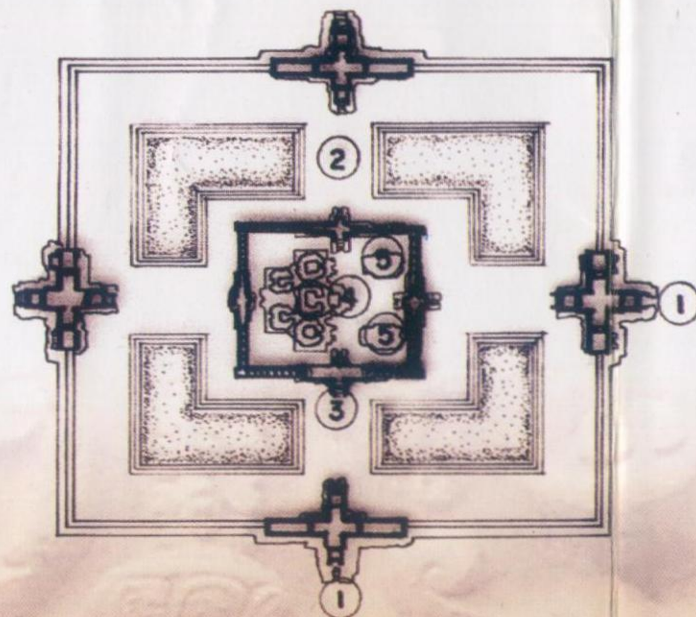
Prasat Muang Tam History and Important Facts

Prasat Muang Tam is located in the Prakorn Chai district of Buriram Province. It is located 8 Kilometers from Prasat Phnom Rung.

It is a Hindu religious monument. It was constructed for the Hindu god Shiva. It was built to hold religious ceremonies for the surrounding community.

Archaeological studies have found that communities surrounded Prasat Muang Tam, for example Ban Kok Muang, Kok Yai Khan, Kok Salongthong, ect. Artifacts found include ancient tools and household wares, for example clay bowls and a large amount of pottery.

Evidence shows that Prasat Muang Tam is nearly as old as the surrounding communities. The architecture is of the ancient Khmer style. The structure was constructed about 1,000 years ago. The position of Prasat Muang Tam is on one of the direct lines from Angkor in Cambodia to the North. These lines pass Phnom Dangrek mountain, the Prasat Tamuan group in Surin, Phnom Rung, Muang Tam in Buriram and Phimai in Nakorn Ratchasima. Evidence shows that these communities on the lines had relationships with one and other.

Preserva

Ev
was aband
returned a
called it "
Phnom Ru
Arts Depa
Muang Ta
during the
on Nov 1
in honor
coronation

Preservation

Evidence shows that Prasat Muang Tam was abandoned about 700 years ago. The people returned about 100 years ago. The local villagers called it "Muang Tam" meaning low city, because Phnom Rung is much higher. In 1997 The Fine Arts Department commenced reconstruction of Muang Tam. They used the Anastylosis method during the reconstruction. It was formally opened on Nov 10, 1997 by HRH Princess Sirindhorn in honor of the 50th Anniversary of the Kings coronation.

N

1. The outer wall and archways
2. Courtyard and Ponds
3. The Gallery and Archways
4. The Group of towers
5. Libraries

Art and Architecture

Prasat Muang Tam is rectangular shaped 120 Meters by 127 meters. It is made of laterite, sandstone and brick. The structure is situated to face the east and includes many buildings.

The Outer Wall and Archways are made of rectangular laterite blocks topped with finials. Doors were situated in the middle of each outer wall. The doors were made from carved sandstone. There are 8 lotus petals engraved on the floors of the doorways. These represent the plan of the Universe, purity, and good luck.

Courtyard and Ponds

The courtyard is situated between the outer wall and the gallery. There are four large L shaped ponds which follow the shape of the outer wall. The ponds are separated by a pathways. Five steps lead from the pathways to the ponds. The edge of each pond has a 5 headed serpent (Naga) which forms a rail around the ponds. The Naga have not the traditional headdress, this particular style of Naga was popular 1,000 years ago. Engravings on the columns of the eastern doorway indicate the ponds were meant to protect the sanctuary itself.

The Gallery and Archways

The gallery is a long narrow corridor shaped building. It surrounds the main towers and the library. It is rectangular shaped and made of sandstone. In the middle of each gallery wall is a door. The door is cross shaped or cruciform. These door are made of sandstone. They are in alignment with the doorways of the outer wall.

The Group of Towers

There were five towers constructed on laterite bases forming two rows. The main tower which was the largest was in the middle of the four minor towers. It represented Mount Meru, the center of the Universe.

Unfortunately the main tower has collapsed due to the great weight of the structure. The main tower was the same style as the lesser towers only larger. It also had an antechamber. Archaeological evidence has shown this group of brick towers was adorned with floral designs made from a limestone plaster.

The main tower contained the Shiva Linga, a phallic symbol of Shiva's creative power. While excavating archaeologists found the original Shiva Linga, near the main tower at Muang Tam. The people paid respect to many Gods, not only to the God Shiva. They paid respect to Gods such as Vishnu, Indra, and Genesha.

The minor towers are square shaped and have entrances facing the east. Above the entrances are lintels, on the other three sides are false entrances. The roofs of the towers are made from sandstone and had consisted of five levels, unfortunately, the upper two levels have collapsed. The top level was adorned with carved sandstone lotus cappings.

The Libraries

The libraries are two of the lesser towers, they were used to store sacred texts, and religious manuscripts. They may have contained sacred images also.

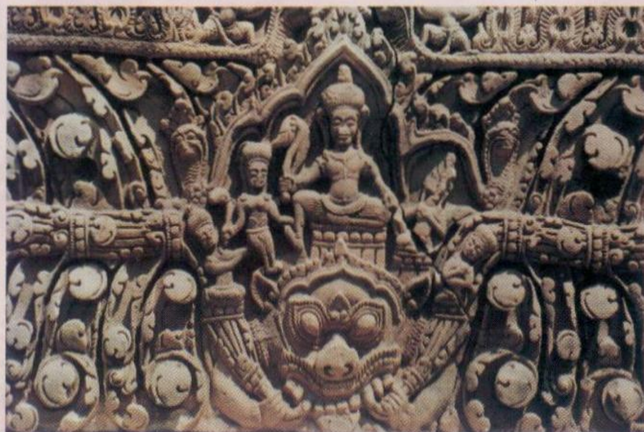

"Barai" or Muang Tam reservoir

The "Barai" is a large reservoir. It is situated to the north of Prasat Muang Tam. It measures 510 meters x 1,090 meters and is 3 meters deep. There are five steps down to the reservoir. The "Barai" represents the ocean surrounding Mt. Meru, home of the Hindu Gods.

Art and Iconography

Archaeologists also found statues, and figures of the Linga, Ganesha, the guardians and a Goddess.

Lintel : The marriage of Shiva and Uma

This lintel was probably above the entrance to the main tower. It depicts the Lord Himalayas giving his daughter Parvati or "Uma" to the God Shiva. This lintel is in the Khmer style which was used about 1,000 years ago.

Uma-mahesvara Lintel

This lintel shows Uma, and Shiva riding on Shiva's white bull, Nandin. Shiva is holding Uma with one arm, and has a trident in the other hand. This lintel is characteristic of Khmer art style.

Krishna Lifting the Mt. Govardhana Lintel

This lintel depicts the Lord Krishna lifting Mount Govardhana to protect the shepards and their herds from Indra, who is angry, because the shepards do not worship him.